

Література

1. Кумпф Ф. Диалектическая логика: Основные принципы и проблемы / Ф. Кумпф, З. Оруджев. – М.: Политиздат, 1979. – 286 с.
2. Потемкин А. Элитная экономика / А. Потемкин. – М.: ИНФРА-М, 2001. – С. 10.

3. Сіденко В. Макроструктурні зрушення в українській економіці у контексті інтеграційних процесів / В. Сіденко, І. Крючкова // Дзеркало тижня. – 2003 (28 червня). – С. 8.
4. Пода В. Олигархи определились со своим будущим / В. Пода // Комментарии. – 2011 (23 сент.).

О.М. ВОРОНКОВА,
к.е.н., доцент, Національний університет ДПС України

Перспективи реалізації регулюючого потенціалу Податкового кодексу України

У статті представлено авторське бачення перспектив реалізації регулюючого потенціалу Податкового кодексу України та сформульовано пропозиції щодо внесення відповідних змін до податкового законодавства.

Ключові слова: Податковий кодекс, податкова система, оподаткування, регулюючі можливості, податкове регулювання, податкова ставка, податкові канікули.

В статье представлено авторское видение перспектив реализации регулирующего потенциала Налогового кодекса Украины и сформулированы предложения о внесении соответствующих изменений в налоговое законодательство.

Ключевые слова: Налоговый кодекс, налоговая система, налогообложение, регулирующие возможности, налоговое регулирование, налоговая ставка, налоговые каникулы.

The author's vision of realization perspective of Tax code of Ukraine regulate potential is presented in the article. Suggestions for introducing corresponding changes to the tax legislation are set.

Keywords: Tax code, tax system, taxation, regulate potentialities, tax regulation, tax rate, tax vacation.

Постановка проблеми. Податкове регулювання соціально-економічних процесів є складною проблемою, яка давно привертає увагу науковців і практиків. Об'єктивною причиною цього є існування органічного зв'язку між економікою, соціальною сферою і податками, зумовленого тим, що першоджерелом доходів держави є частка доходів фізичних та юридичних осіб, яка перерозподіляється через податки. Але зосередження уваги тільки на цьому питанні створює однобокий підхід щодо призначення оподаткування. Не треба забувати, що разом зі своєю фіскальною функцією, де вони виступають як наповнювачі бюджету, податки мають великі можливості для регулювання економічних та соціальних відносин у суспільстві. За допомогою диференціації ставок та застосування пільг у сфері оподаткування можна регулювати пропорції між фондом накопичення та фондом споживання, а конкретніше – сприяти потрібним

напрямам формування прибутку та його використання. Податкам також притаманна властивість пом'якшувати або посилювати соціальну диференціацію в суспільстві. За допомогою податкових важелів держава здійснює переливання капіталу з метою проведення ефективної структурної політики народного господарства.

Значної актуальності використання податкових регуляторів набуває в кризовий період. В умовах останньої фінансової кризи уряди багатьох країн успішно використовували податковий механізм для нівелювання кризових явищ.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Особливо гостро питання ефективності податкового регулювання постає в процесі ринкових трансформацій, коли регулюючі можливості держави набувають першочергового значення. Тому для України ще довго не втрапить актуальності питання оптимізації податкового впливу на структурні елементи ринкового механізму. Проблематиці використання регулюючих можливостей оподаткування присвячені роботи вітчизняних вчених В.Л. Андрущенко, З.С. Варналія, В.П. Вишневського, В.М. Геєця, Т.І. Єфименко, Ю.Б. Іванова, П.В. Мельника, А.М. Соколовської, В.М. Суторміної, Л.Л. Тарангул, В.М. Федосова та ін. У роботах вказаних авторів ґрунтовно висвітлюються зміст, механізм, специфіка регулюючої функції податків як об'єктивної інституції, так і суб'єктивні особливості її використання окремими державами. Прийняття Податкового кодексу України також стало підставою для формування нового механізму податкового регулювання, який суттєво відрізняється від попереднього. На сьогодні майже відсутні фахові публікації, в яких досліджуються можливості та наслідки дії податкових регуляторів, запроваджених нормами Податкового кодексу України. Хоча ще зарано робити практичні висновки щодо регулюючої ефективності нових податкових норм через відсутність достатньої статистичної інформації, але певні теоретичні висновки з цього приводу зробити можна.

Тому **метою** даної **роботи** є попередня оцінка перспектив реалізації регулюючого потенціалу Податкового кодексу України та формулювання пропозицій щодо його посилення на основі внесення відповідних змін до податкового законодавства.

Виклад основного матеріалу. Прийняття Податкового кодексу стало новим етапом у процесі реформування податкової системи України. На сьогодні достатньо і опонентів, і апологетів Податкового кодексу України. Справедливість тверджень про його фіскальну та регулюючу ефективність ми зможемо спостерігати через декілька років. Підвищення фіскальної ефективності очікується через розширення бази оподаткування, що буде наслідком застосування податкових регуляторів насамперед у вигляді податкових пільг. Податкові ж пільги мають запрацювати одразу (насамперед у вигляді зниження податкових ставок), і вже з 2011 року керівництво країни обіцяло масовий приплив в Україну іноземних інвесторів. Виконання даної обіцянки можна буде прослідкувати вже за результатами цього року, але попередню оцінку регулюючих можливостей Податкового кодексу України та перспектив їх реалізації можемо провести вже сьогодні.

Зупинимося на стимулюючій складовій Податкового кодексу України. В сучасних умовах справедливою є думка А.І. Крисоватого, що «за економічного спаду нерідко доцільне застосування стимулюючої податкової політики» [1, с. 85]. У Податковому кодексі України використані декілька методів податкового стимулювання. Це зменшення податкових ставок, податкові канікули (по суті, оподаткування за нульовою ставкою), звільнення від оподаткування, податкова знижка, відстрочення або розстрочення податкових зобов'язань. Зменшення ставок та звільнення від оподаткування особливо торкнулося податку на прибуток підприємств. Його базовою ставкою для платників-резидентів є 16%, максимальною для платників-нерезидентів – 20%. У той же час з позиції уніфікації прибуткового оподаткування в країнах ЄС рекомендується введення мінімальної ставки корпоративного податку в розмірі 30% і максимальної його ставки в розмірі 40% (включаючи і місцеві податки на підприємницький дохід) [2, р. 179].

Україна вводить ставки вдвічі менші, що суперечить принципам гармонізації європейських податкових систем, а відповідно провокує як податкову дискримінацію на зовнішньоекономічній арені, так і скорочення бюджетних надходжень усередині країни. Не враховано також результати рейтингу економічної конкурентоспроможності різних держав, які довели, що «держави з низькими податками стали аутсайдерами. Звідси можна зробити висновок: низькі податки не є для інвесторів та підприємців найпривабливішим фактором ведення бізнесу в тій чи іншій країні. Як з'ясувалося, більш важливим стає, особливо в середньо- та довгостроковій перспективі, простота та зрозумілість (визначеність) податкової системи та адміністрування податків» [3]. Простота і зрозумілість навряд чи можуть бути названі перевагами Податкового кодексу України, коли, наприклад, порівняно з попередніми чотирма введено 16 груп основних фондів з метою амортизації. Ми також підтримуємо думку, що «спроби залучати інвесторів внаслідок особливих пільг, звільнень від оподаткування та впровадження вільних від

оподаткування зон – політична помилка. Такі заходи дуже витратні, оскільки позбавляють країну податкових надходжень. Крім того, вони стимулюють корупцію та тіньову економіку» [4, с. 217]. За результатами опитувань, проведених у 21 компанії, які діють у 11 галузях промисловості та походять з восьми країн світу, податкові пільги сприймаються іноземними інвесторами як вторинний фактор [5]. Причому більшість пільг у сфері прибуткового оподаткування підприємств в Україні априорі мають неефективний характер.

По-перше, більшість пільг надана на безвідшкодувальній основі, що означає прямий збиток для бюджету. По-друге, якщо пільга надана у вигляді нульової податкової ставки, як можна казати про збільшення надходжень даного податку за рахунок розширення бази оподаткування, якщо ця база також буде оподатковуватись за нульовою ставкою. По-третє, податкове регулювання процесу формування прибутку має доповнюватися регулюванням процесу використання прибутку. Тобто відбувається не бездумне зменшення ставок або звільнення від оподаткування, а відповідні пільги пропонуються з метою розширення відтворювального процесу або отримання соціального ефекту, коли звільнена від оподаткування частина прибутку спрямовується на виробничий або соціальний розвиток. «Найбільш вагомими для підвищення конкурентоспроможності, реструктуризації і зростання економіки є пільги, що надаються з податку на прибуток і мають інвестиційний характер, а саме: прискорена амортизація, зниження базової ставки податку, інвестиційна податкова знижка, інвестиційний податковий кредит, створення неоподатковуваних резервних фондів, податкові канікули. Основною перевагою таких пільг є їх надання не всім суб'єктам підприємницької діяльності, а лише тим з них, які здійснюють капітальні інвестиції, вкладають кошти в енергозберігаючі, екологічно безпечні і новітні технології, НДДКР тощо» [6, с. 312–313].

Проаналізуємо інвестиційну спрямованість пільг по податку на прибуток в Україні. Деякі податкові пільги були автоматично перенесені до Податкового кодексу із Закону України «Про оподаткування прибутку підприємств». Новизною стало зменшення податкової ставки та її диференціація для платників-нерезидентів, введення податкових канікул шляхом оподаткування за нульовою ставкою та звільнення від оподаткування на певний термін. Податкові канікули застосовуються у вигляді нульової ставки податку до прибутку підприємств, які мають відповідати ряду вимог. Термін дії такої пільги становить майже п'ять років (з 01.04.2011 р. до 01.01.2016 р.). Для отримання канікул встановлені такі кількісні обмеження: 1) дохід кожного звітного періоду 3 млн. грн.; 2) щомісячна заробітна плата кожного працюючого не менше двох мінімальних зарплат; 3) реєстрація СПД з 01.04.2010 р. Як бачимо, інвестиційна складова даної пільги не прослідковується. Тут можна говорити тільки про наявність посередньої соціальної складової, яка полягає у встановленні нижньої межі щомісячної заробітної плати кожного працюючого.

Щодо звільнення прибутку від оподаткування, то воно встановлюється або на необмежений термін, або на десять років, і торкається окремих платників за конкретними видами економічної діяльності. Їхній перелік доволі широкий, але тільки декілька категорій платників зобов'язані забезпечувати інвестиційне спрямування звільненого від оподаткування прибутку. Зокрема, це виробники продуктів дитячого харчування (умова для отримання пільги – використання звільненого від оподаткування прибутку на збільшення обсягів виробництва та зменшення роздрібних цін таких продуктів), Чорнобильська АЕС (використання прибутку на фінансування робіт з підготовки до зняття і зняття Чорнобильської АЕС з експлуатації та перетворення об'єкта «Укриття» на екологічно безпечну систему), державні підприємства «Міжнародний дитячий центр «Артек» і «Український дитячий центр «Молода гвардія» (провадження діяльності з оздоровлення та відпочинку дітей), підприємства та установи виконання покарань (використання доходів, отриманих від продажу товарів, виконання робіт, надання послуг на фінансування господарської діяльності таких установ та підприємств), підприємства енергетичної галузі (звільняється від оподаткування прибуток у межах витрат на реалізацію інвестиційних програм щодо капітальних вкладень з будівництва (реконструкції, модернізації) міждержавних, магістральних та розподільчих (локальних) електричних мереж, а також у межах сум, спрямованих на повернення кредитів, які використані на реалізацію інвестиційних програм щодо капітальних вкладень з будівництва (реконструкції, модернізації) міждержавних, магістральних та розподільчих (локальних) електричних мереж), суб'єкти кінематографії та/або суб'єкти мультиплікації (кошти чи вартість майна повинні бути спрямовані на виробництво виключно національних фільмів), підприємства машинобудування, які виготовляють продукцію для агропромислового комплексу, підприємства, що отримують прибуток від продажу на митній території України енергоефективних технологій (пільга розповсюджується на 80% такого прибутку, причому звільнений від оподаткування прибуток спрямовується виключно на збільшення обсягів виробництва).

Діяльність майже всіх підприємств із даного переліку є соціально значущою, тобто вже саме по собі звільнення їхнього прибутку від оподаткування вже є пільгою із соціальним характером. У нашому випадку цей характер ще посилюють обов'язковим інвестиційним спрямуванням. У той же час за межею інвестиційного спрямування звільненого від оподаткування прибутку залишились готелі, підприємства легкої промисловості, підприємства електроенергетики, суднобудівної промисловості, літакобудівної промисловості, видавництва, видавничі організації, підприємства поліграфії тощо. Тобто суб'єкти підприємницької діяльності з основною підприємницькою метою – отриманням максимального прибутку. Якщо не врегулювати питання капіталізації звільненого від оподаткування їхнього прибутку, ми не можемо

сподіватися ані на розширення процесу відтворення, ані на значне збільшення податкових надходжень. Є суттєвий ризик того, що, вичерпавши відповідні ресурси для максимального збагачення протягом дії податкових пільг, підприємці просто залишать дані галузі.

Окремою проблемою Податкового кодексу є встановлення терміну дії податкових пільг. Фінансовою наукою і податковою практикою зроблені певні висновки у цьому напрямі, і вони свідчать, що «оптимальний період дії податкової пільги становить чотири роки. За менший відрізок часу пільга не спрацьовує, а за більший – виникає можливість зловживань та втрата ефективності. Податкові пільги повинні мати жорстке цільове призначення, бути обмеженими в часі, а їх надання необхідно супроводжувати комплексним моніторингом» [7]. Податковий кодекс України встановлює основні терміни дії податкових пільг у 5 та 10 років. Якщо з першою позицією можна погодитися, то друга значно перевищує оптимальний термін і позбавляє уряд можливості оперативного податкового регулювання. Тому за доцільне вважаємо перегляд встановлених періодів дії податкових пільг із наближенням їх до п'ятирічного терміну.

Важливим інструментом податкового регулювання є податкова ставка. Її зменшення, збільшення та диференціація дозволяють відповідним чином впливати на соціально-економічні процеси. Найбільшою мірою як податкові регулятори були використані ставки прибуткового оподаткування. Базова ставка податку на прибуток підприємств зменшена до 16%, встановлено додаткові ставки у 0%, 3%, 4%, 6%, 12%, 15% та 20%. Ставка податку на доходи фізичних осіб стала прогресивною. При базовій ставці у 15% введено ставку у 17% до частини середньомісячного річного оподаткованого доходу, що перевищує десятикратний розмір мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня податкового (звітного) року. Наразі актуальним залишається питання вибору між пропорційною та прогресивною шкалою прибуткового оподаткування. Окремі науковці підтримують думку, що згідно з теорією оптимального оподаткування існування єдиної ставки податку на прибуток підприємств є перевагою будь-якої податкової системи, оскільки диференціація податкових ставок спричиняє надлишковий податковий тягар, отже, відбувається і втрата ефективності податку [8, с. 125], а з метою встановлення рівності в оподаткуванні підприємств різних форм власності та їх розміру, спрощення адміністрування податку на прибуток підприємств доцільніше використовувати пропорційний податок [9, с. 288]. Ми приєднуємося до цієї позиції, а також вважаємо базову ставку податку на прибуток у 16% заниженою як з точки зору європейських стандартів, так і фіскальної ефективності.

Зважаючи на непропорційне розшарування українського суспільства за рівнем доходів, ми підтримуємо іншу думку – про доцільність застосування прогресивної шкали прибуткового оподаткування громадян із переглядом розмірів неоподаткованого мінімуму і мінімальної зарплати. Давно

назріло питання про те, щоб прирівняти мінімальну заробітну плату і неоподатковуваний мінімум доходів громадян до прожиткового мінімуму для працездатних осіб. Для оподатковуваних доходів громадян, які перевищують двадцятикратний розмір мінімальної заробітної плати, за доцільне вважаємо встановлення 20% податкової ставки.

Крім того, слід брати до уваги, що податки в кінцевому підсумку сплачують не підприємства, а індивіди – власники підприємства, акціонери, постачальники ресурсів і покупці виробленої продукції. Тому в даному контексті, за умови інтеграції прибуткового оподаткування фізичних і юридичних осіб, диференціація ставок податку на прибуток підприємств значною мірою втрачає свій сенс [9, с. 287]. Відповідно більш доцільною є пропозиція А. Соколовської про зменшення ставки податку на прибуток в Україні до 20% (20,6% у середньому по країнах ЄС) у комплексі з відновленням механізму прискореної амортизації для основних активів при провадженні новітніх, у тому числі енергозберігаючих, екологічно безпечних технологій [10].

Також вчені акцентують увагу на тому, що основною причиною низької інноваційної активності в нашій країні є не висока ставка оподаткування прибутку, а недостатня інвестиційна спрямованість податкових стимулів. Робиться наголос на тому, що необхідно розробити такі податкові стимули, застосування яких не тільки спонукає підприємства до інвестування, але й виправдовує себе з точки зору бюджетної політики країни [9, с. 322].

У недостатній мірі в Податковому кодексі використані і стримуючі можливості оподаткування, зокрема акцизного і ресурсного. Навіть зменшення базової ставки ПДВ не вирішує проблеми його відшкодування. Цю проблему, на нашу думку, вирішити звільнення експортних операцій від оподаткування податком на додану вартість (замість оподаткування за нульовою ставкою). Суттєво відстають від європейського рівня ставки акцизного податку на товари, що шкодять здоров'ю. Європа давно обмежила споживання шкідливих товарів високими ставками акцизів. Потребує податкового обмеження і безконтрольне використання природних ресурсів: надр, водних, земельних та лісових ресурсів, що в свою чергу зумовлює підвищення ставок відповідних платежів: плати за користування надрами, плати за землю, збору за спеціальне використання води, збору за спеціальне використання лісових ресурсів. Наразі маємо мізерні ресурсні платежі при необмеженому використанні природних ресурсів. Це стосується й екологічного оподаткування, яке має бути суттєвим стримуючим фактором для забруднювачів навколишнього середовища.

Висновки

Враховуючи результати проведеного дослідження, можемо сформулювати такі висновки.

Новий механізм податкового регулювання важко назвати дієвим як з точки зору соціально-економічної, так і фіскаль-

ної ефективності. Це пояснюється такими чинниками. По-перше, податкове стимулювання шляхом вибіркового зменшення податкових ставок та надання податкових пільг без забезпечення їх інвестиційної та соціальної спрямованості призведе до викривлення соціально-економічних пропорцій в державі, а також загрожує її фінансовій безпеці через суттєве скорочення податкових надходжень до державної скарбниці. По-друге, в недостатній мірі у Податковому кодексі України використані стримуючі можливості акцизного, ресурсного та екологічного оподаткування, зокрема щодо обмеження споживання шкідливих для здоров'я людини товарів, неконтрольованого використання природних ресурсів та забруднення навколишнього середовища.

Тому в процесі подальшого реформування податкової системи України актуальним питанням залишається посилення її регулюючої складової. Для цього пропонуємо при внесенні змін та доповнень до Податкового кодексу України врахувати наступні рекомендації:

- обмежити період дії податкових пільг п'ятирічним терміном, на безстроковій основі пільги надавати тільки підприємствам, які випускають соціально значущу продукцію;
- юридично забезпечити інвестиційне та/або соціальне спрямування прибутку, звільненого від оподаткування;
- встановити пропорційну основну ставку податку на прибуток підприємств у розмірі 20%, з додаткових залишити нульову (пільгову) ставку, а також 3% та 4% для страхової діяльності;
- встановити прогресивну шкалу оподаткування доходів фізичних осіб: 15% для оподаткованого доходу, меншого за десятикратний розмір мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня податкового (звітного) року, 17% до частини середньомісячного річного оподаткованого доходу, що перевищує десятикратний розмір мінімальної заробітної плати, 20% до частини середньомісячного річного оподаткованого доходу, що перевищує двадцятикратний розмір мінімальної заробітної плати. При цьому розмір мінімальної заробітної плати та неоподаткованого мінімуму доходів громадян встановити на рівні прожиткового мінімуму для працездатних осіб;
- звільнити експортні операції від оподаткування податком на додану вартість, скасувавши їх оподаткування за нульовою ставкою;
- поступово збільшувати ставки екологічних, ресурсних податків та акцизного податку, наближаючи їх до середньоєвропейського рівня.

Вказані заходи дозволять в значній мірі оптимізувати вплив оподаткування на соціально-економічне становище в країні як у напрямі наближення до європейських стандартів, так і посилення загальних регулюючих можливостей національної податкової системи в аспекті перенесення центру ваги оподаткування в бік найзаможніших верств населення. Наукове обґрунтування ефективності вищезазначених рекомендацій і повинно стати напрямом подальших досліджень з податкової проблематики.

Література

1. Крисоватий А.І. Теоретико-організаційні доміанти та практика реалізації податкової політики в Україні: [монографія] / А.І. Крисоватий. – Тернопіль: Карт-бланш, 2005. – 371 с.
2. Tax and Legal Aspects of EC Harmonization / A.P. Lier, D.G. van Viet. – Kluwer, 1993. – P. 179.
3. Загорсько Ю. Рейтинг конкурентоспособности: двигатель прогресса или ярмарка тщеславия? [электронный ресурс] Ю. Загорсько // Зеркало недели. – 2005. – №45. – Режим доступа: www.zn.ua
4. Пересада А.А. Управление инвестиционным процессом / Пересада А.А. – К.: Лібра, 2002. – 472 с.
5. Шаблиста Л.М. Податки як засіб структурної перебудови економіки / Л.М. Шаблиста. – К.: Інститут економіки, 2002. – 215 с.
6. Реформування податкової системи України: теорія, методологія, практика: монографія / Ярошенко Ф.О., Мельник П.В., Мряковський А.І. та ін.; за заг. ред. М.Я. Азарова. – К.: Міністерство фінансів України, 2011. – 656 с.
7. Загорський В.С. Податки для конкурентоспроможності економіки [Електронний ресурс] / В.С. Загорський // Дзеркало тижня. – 2006. – №16–17 (595–596). – Режим доступу: www.zn.ua
8. Податкова система України: навчальний посібник / за заг. ред. М.Я. Азарова. – К.: Міністерство фінансів України, Національний університет державної податкової служби України, 2011. – 656 с.
9. Реформування податкової системи України: теорія, методологія, практика: монографія / Ярошенко Ф.О., Мельник П.В., Мряковський А.І. та ін.; за заг. ред. М.Я. Азарова. – К.: Міністерство фінансів України, 2011. – 656 с.
10. Соколовська А. Про стратегію реформування податкової системи України [Електронний ресурс] / А. Соколовська // Дзеркало тижня. – 2006. – №13 (592). – Режим доступу: www.zn.ua

В.П. МАРТИНЕНКО,
д.е.н., професор,
Т.І. ЄВЕНКО,
аспірантка, НУБіП України

Особливості банківської кризи в Україні

У статті розглядаються причини виникнення банківських криз, висвітлюється специфіка вітчизняної банківської кризи, визначається її вплив на кредитування економіки, пропонуються шляхи виходу з кризи.

Ключові слова: банківська криза, кредитування, економіка, ліквідність, платоспроможність, ризик, рефінансування, фінансова діяльність.

В статье рассматриваются причины возникновения банковских кризисов, освещается специфика отечественного банковского кризиса, определяется его влияние на кредитование экономики, предлагаются пути выхода из кризиса.

Ключевые слова: банковский кризис, кредитование, экономика, ликвидность, платежеспособность, риск, рефинансирование, финансовая деятельность.

The reasons of banking crisis appearance are considered in the article. The peculiarities of Ukrainian banking crisis are revealed. The crisis influence on economy crediting are determined. The ways of crisis overcoming are proposed.

Keywords: banking crisis, crediting, economy, liquidity, business solvency, risk, refunding, financial activity.

Постановка проблеми. У виникненні та розвитку кризових явищ помітно зросла роль банків, оскільки саме вони формують інституційну систему, впливаючи на ефективність розподілу кредиту, структуру процентних ставок, рішення у сфері грошово-кредитної політики. Це пояснюється тим, що стратегія поведінки окремих банків формується у результаті прийняття рішень на мікрорівні, хоча після колективних дій во-

ни впливають на формування макроекономічних умов, у яких існують як самі банки, так і інші економічні агенти. Подібна роль банківського сектору економіки зумовлюється його стало випереджаючою реакцією на зміни у кон'юктурі порівняно з іншими її секторами, що дозволяє використовувати його поведінку як інструмент прогнозування економічної ситуації.

Банки відіграють важливу роль в економіці будь-якої країни, оскільки саме вони забезпечують передачу грошового капіталу зі сфер накопичення у сфери використання. Прояв кризових явищ у даному секторі економіки призводить до негативних тенденцій розвитку держави, адже саме через банки мобілізуються великі капітали необхідні для інвестицій, розширення виробництва, впровадження інновацій тощо.

Отже, вивчення причин появи банківських криз та стану кредитування економіки в даний період є важливим питанням на сьогодні.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Останнім часом все більша увага приділяється дослідженню впливу банківських криз на кредитування економіки. Серед сучасних вчених, які вивчали це питання, слід виділити: В.І. Міщенко, М.В. Савостьяненко, В.П. Кирія, Л.О. Примостку, Н.П. Шульгу, Н.І. Версаля, В.В. Прядко, Г.І. Карчеву, А.В. Тютюнника, М.О. Бунятяна, О.Г. Барановського, А.І. Граділь, Н.С. Островську та інших.

Метою статті є визначення причин виникнення банківської кризи в Україні, з'ясування специфіки її впливу на економіку та визначення шляхів виходу з неї.

Виклад основного матеріалу. Кризи в банківському секторі мають давню історію. Так, у XIII ст. король Англії Еду-